

Адаптація іноземних студентів до освітнього простору вищих навчальних закладів України

Фандєєва А. Є.

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

м. Харків, Україна

e-mail: Fandyasportik@outlook.com

На сьогоднішній день в Україні існує значна кількість вищих навчальних закладів з досвідом підготовки іноземних студентів. Це зумовлено зростанням обертів з залучення іноземних громадян із метою надання освітніх послуг в українських університетах. Відповідно, збільшується кількість іноземних студентів, які отримують навчання в Україні.

Задля дієвості навчально-виховного процесу, спрямованого на іноземних студентів, необхідно пам'ятати, що кожний студент-іноземець певного українського ВНЗ представляє окрему країну, тобто має своєрідну ментальність, особливий погляд на світ та нове соціокультурне середовище, а також психологічний стан.

Зі вступом до одного з університетів України, іноземець опиняється у незвичному для себе просторі (національному, мовному, соціальному), до якого йому треба пристосуватися. Процес адаптації іноземних студентів до освітнього простору вищих навчальних закладів України, та пов'язані з ним труднощі спричиняють актуальність багатоаспектних психолого-педагогічних досліджень у цьому напрямі.

Зокрема, студентам потрібно адаптуватися до життя в новій країні з нерідним мовним середовищем, а не тільки до умов навчання у ВНЗ, що виявляється досить екстремальним досвідом для багатьох людей. Процес адаптації триває впродовж усього періоду навчання, але найбільш складним є перший рік у ВНЗ. Саме тому дослідження цього процесу впливає на полегшення процедур виховання і навчання іноземних студентів, та їх безпосередньому включенню до студентського середовища. Особливим фактором, до якого необхідно адаптуватись іноземним студентам-

першокурсникам, є навчальний процес, оскільки саме навчання є головною метою прибуття іноземців до українських ВНЗ.

Адаптація студентів-іноземців до освітнього середовища – багатофакторний процес їх входження, розвитку і становлення в освітньому середовищі вищого освітнього закладу в рамках комплексного поєднання та взаємодії інформаційно-функціонального та соціокультурного полів [3]. Пристосування іноземних студентів до ВНЗ на першому етапі – це адаптація до компонентів нової педагогічної системи: інформаційно-світоглядної (до викладання дисциплін, форм і методів організаційно-виховної роботи) і психолого-педагогічної (до студентської групи, її соціально-психологічного клімату, системи контролю знань, самопідготовки). Зазначена адаптація проходить під впливом певних очікувань як із боку викладачів, так і студентів-іноземців. Зазначимо, що найбільшою проблемою пристосування іноземних студентів до навчального процесу є їх недостатній рівень комунікативної компетенції, що гальмує сприйняття, осмислення і відтворення наукової інформації. Проведені опитування іноземних студентів свідчать, що саме недостатній рівень володіння мовою (російською або українською) є головним чинником недостатньої (порівняно з українськими студентами) спроможності до подальшого навчання в університеті [2].

Соціокультурна адаптація іноземних студентів проходить як під час навчальної діяльності, так і в процесі позааудиторних заходів. Останні, як зазначають дослідники, значно сприяють прискоренню процесу адаптації, формуючи при цьому мовну і соціокультурну компетенцію [4]. Тож доцільно організовувати для іноземних студентів екскурсії до музеїв (університетських, міських), виїзні екскурсії культурними й історичними місцями України, проводити тематичні вечори, спортивні змагання, концерти, наукові конференції, олімпіади з різних дисциплін тощо. Важливу функцію у процесі адаптації іноземних студентів відіграють агенти адаптації, які допомагають їм в отриманні необхідної інформації, засвоєнні нових соціальних ролей,

налагодженні контактів з оточенням тощо. Для них такими агентами є співвітчизники, що проживають в Україні вже не один рік, деканат із роботи з іноземними студентами, викладачі, члени студентської групи тощо. Проведені опитування показали, що найбільшу допомогу і підтримку в пристосуванні до життя і навчання у перший рік новачкам-студентам надають земляки (65%), викладачі-куратори (56%) і співробітники деканату (50%) [1]. Отже, для успішної адаптації іноземних студентів до освітнього середовища необхідно організовувати міжособистісну взаємодію та взаєморозуміння між викладачами і студентами; студентами-новачками і старшокурсниками; студентами у групі, на факультеті, що є представниками різних країн і культур.

Вдалиий процес адаптації сприяє майбутньому взаємозв'язку студентів-іноземців з інтелектуальним і соціокультурним простором університету. Прискорення цього процесу забезпечує: покращення засвоєння нових знань; формування рішучості до навчання в українських ВНЗ й розуміння значущості майбутньої професії; формування нових особистісних якостей, засвоєння нових соціальних ролей іноземних студентів та їх майбутнього соціального статусу [3]. Таким чином, завдяки науково організованому процесу адаптації іноземних студентів, як майбутніх фахівців для зарубіжних країн, до навчальної діяльності в українському соціокультурному просторі, відбуватиметься зростання якості професійної освіти.

Література:

1. Алексеева Т. В. Психологічні фактори та прояви процесу адаптації студентів до навчання у ВНЗ : автореф. дис... канд. психол. наук : 19.00.01 / Т. В. Алексеева ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 2004. — 20 с.
2. Булгакова Н. Б. Система пропедевтичної підготовки іноземних громадян з природничих дисциплін у технічному університеті : дис.. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Булгакова Наталія Борисівна. — Київ, 2002. — 446 с.
3. Довгодько Т. І. Розвиток системи підготовки іноземних студентів в Україні / Т. І. Довгодько // Вища освіта України. — 2012. — №3 (додаток 2). — Т. 2. — С. 102—104.
4. Кривцова И. О. Социокультурная адаптация иностранных студентов к образовательной среде российского ВУЗа (на примере Воронежской государственной медицинской академии им. Н. Н. Бурденко) / И. О. Кривцова // Фундаментальные исследования. — 2011. — № 8 — С. 288. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : www.rae.ru/fs/?section=content&op=show_article&article_id=7798351.